

ตอนที่ 4

ระบบความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1. บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวกับความก้าวหน้า ในวิชาชีพครู

ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนที่แล้วว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลทำให้ต้องปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลและระบบความก้าวหน้าในวิชาชีพครูใหม่ เพื่อให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครูในปัจจุบัน รวมทั้งมีเจตนารมณ์ที่จะให้ครูมีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับในสังคมมากขึ้น ให้สมกับที่ครูมีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อันเป็นอนาคตของชาติ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับ
ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู มีดังนี้

1.1 เกี่ยวกับองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู

โดยกำหนดไว้ในมาตรา 54 คือ

“...มาตรา 54 ให้มีองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด...”

กล่าวในสาระสำคัญแล้ว ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้าราชการครูจะมีเฉพาะในระดับสถานศึกษาของรัฐ และในเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างไปจากระบบปัจจุบัน ที่มีข้าราชการครูในหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในส่วนกลาง และในระดับสถานศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ และในทุก ๆ ระดับของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา แต่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น มีข้าราชการครูในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น

สำหรับในการดำเนินการกำหนดตำแหน่งและการกำกับการบริหารงานบุคคลในแต่ละเขตพื้นที่ จะเป็นอำนาจขององค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่ทั้งนี้จะต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่ และสถานศึกษาตามกฎหมาย ซึ่งต่อไปจะต้องมีกฎหมายเป็นการเฉพาะ โดยจะต้องแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ให้สอดคล้องกันต่อไป

1.2 เกี่ยวกับระบบเงินเดือนของข้าราชการครู

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน รวมทั้งสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของข้าราชการครูใหม่ ในมาตรา 55 กล่าวคือ

“...มาตรา 55 ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคม และวิชาชีพ...”

ซึ่งตามมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นี้ ทำให้ต้องปรับระบบเงินเดือน รวมทั้งระบบการรับเงินเดือนของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเสียใหม่ให้เหมาะสมตามกฎหมายที่ว่าด้วยเงินเดือนของข้าราชการครูที่จะประกาศใช้ใหม่ พร้อมทั้งระบบบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบตำแหน่งของข้าราชการครูให้เหมาะสมต่อไปด้วย

1.3 เกี่ยวกับระบบมาตรฐานวิชาชีพครูและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไว้ด้วย กล่าวคือ

“...มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออก และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนายุทธศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา

ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ความในวรรคสอง ไม่ใช่บังคับแก่บุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาตามมาตรา 18(3) ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษาและวิทยาการพิเศษทางการศึกษา

ความในมาตรานี้ไม่ใช่บังคับแก่คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา...”

กล่าวโดยสรุป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ต่อไปนี้ข้าราชการครู ก็จะต้องมีคุณสมบัติเพิ่มขึ้นอีกข้อหนึ่งคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบวิชาชีพครูด้วย

1.4 เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 52 คือ

“... มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดระบบการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ...”

กล่าวโดยสรุป มาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ให้ส่งเสริมให้มีระบบการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษานั้น มีเจตนารมณ์ที่จะเน้นให้มีครูที่คุณภาพ เพราะฉะนั้น จะต้องมีการปรับระบบการผลิตครูใหม่ รวมทั้งกำหนดระบบการพัฒนาให้เน้นให้ครูได้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ต้องกำหนดไว้ในคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครู และกำหนดเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งและการเลื่อนระดับเงินเดือนให้สูงขึ้น ให้สอดคล้องกันต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้าราชการครูจะมีในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเท่านั้น และคำว่าสถานศึกษานั้น ปกติจะหมายถึงถึงสถานศึกษา ซึ่งสังกัดเขตพื้นที่เท่านั้น และถ้าหากพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 37 ประกอบด้วยแล้ว จะเห็นว่า เขตพื้นที่การศึกษาดูแลเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาเท่านั้น สำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐระดับปริญญา นั้น จะเป็นนิติบุคคลโดยอาจจัดเป็นส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐก็ได้ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนอกจากนั้น หากพิจารณาประกอบกับมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดว่าการผลิตและพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น คำว่า ระบบทางก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่กล่าวในเอกสารนี้จะมีขอบเขตเฉพาะข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษา และในสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาเท่านั้น ไม่รวมคณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรในสังกัดสถาบันการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคลตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 56

2. แนวโน้มเกี่ยวกับระบบความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

2.1 แนวโน้มที่เกี่ยวกับประเภทตำแหน่ง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตำแหน่งของข้าราชการครู จะเปลี่ยนไปจากปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำแหน่งข้าราชการครู จะมีในเขตพื้นที่การศึกษา เท่านั้น ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีตำแหน่งข้าราชการครู 4 ประเภท คือ

1) ครู อันได้แก่ บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งตรงกับตำแหน่งข้าราชการครู ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอน ในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั่นเอง

2) ผู้บริหารสถานศึกษา อันได้แก่ บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 เรียกว่า ตำแหน่งซึ่งเป็นผู้บริหารในสถานศึกษา

3) ผู้บริหารการศึกษา อันได้แก่ บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่

4) บุคลากรทางการศึกษาอื่น อันได้แก่ ตำแหน่งอื่น ๆ ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ และในสถานศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่ อันได้แก่เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี นักวิชาการศึกษา เป็นต้น

2.2 แนวโน้มที่เกี่ยวกับชื่อตำแหน่ง

ชื่อตำแหน่งของข้าราชการครู จะเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ของข้าราชการครูในเขตพื้นที่ ซึ่งในที่นี้เห็นว่า ชื่อตำแหน่งของข้าราชการครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำแหน่งหลักที่กล่าวข้างต้น มีแนวโน้มที่จะมีชื่อดังนี้

1) ตำแหน่งซึ่งทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จะมีชื่อว่า “ครู” เพียงตำแหน่งเดียวโดยตำแหน่งครูจะรับเงินตามระดับ ของเงินเดือนครูในบัญชีเงินเดือนครูใหม่ ซึ่งมี 4 ระดับ ตามระดับคุณภาพครู หรือวิทยฐานะ ของครู ซึ่งมี 4 ระดับหรือ 4 วิทยฐานะ คือ ครูปฏิบัติการ ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ และครู เชี่ยวชาญพิเศษ

2) ตำแหน่งซึ่งทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

(1) ตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษา จะมีชื่อว่า ผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีชื่อตำแหน่งเดียว ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ จะมี ชื่อตำแหน่งเดียว แต่จะรับเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาจเริ่ม จากเงินเดือนที่เทียบเท่ากับครูเชี่ยวชาญ และจะปรับเป็นให้รับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ ได้เป็นการเฉพาะตัวได้ทุกคน

(2) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาจะเรียกชื่อว่า ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้รับเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาจให้เริ่มรับเงินเดือนในระดับที่เทียบเท่ากับครูชำนาญการ และสามารถปรับปรุงให้รับเงินเดือน ในระดับสูงขึ้นได้ในระดับครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ

3) ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา มีดังนี้

(1) ตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ มีชื่อว่า ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา

(2) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ มีชื่อว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา

4) ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น แบ่งออกเป็น

(1) ตำแหน่งซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ และในหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่

(2) ตำแหน่งซึ่งปฏิบัติงานธุรการ และสนับสนุนการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นนี้ จะมีชื่ออย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งเห็นว่าควรจะต้องกำหนดชื่อตำแหน่งในลักษณะเกี่ยวกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งนี้ เนื่องจากลักษณะงานไม่แตกต่างกัน และเพื่อประโยชน์การโอนย้ายระหว่างกันได้ด้วย แต่มีข้อสังเกตว่า หากจะมีการจัดกลุ่มงานและจำแนกตำแหน่งที่ต่างไปจากสายงาน และลักษณะงานที่ ก.พ. กำหนดสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ ก็อาจจะมีชื่อต่างไปได้

2.3 แนวโน้มที่เกี่ยวกับการกำหนดระดับเงินเดือนของตำแหน่ง และการรับเงินเดือน

ถ้าหากกล่าวถึงแนวโน้มที่เกี่ยวกับการกำหนดระดับเงินเดือนของตำแหน่งข้าราชการครู ก็จะต้องกล่าวถึงบัญชีเงินเดือนของครูเสียก่อน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีบัญชีเงินเดือนของครู 3 บัญชี คือ

- (1) บัญชีเงินเดือนครู
- (2) บัญชีเงินเดือนของผู้บริหารสถานศึกษา
- (3) บัญชีเงินเดือนของผู้บริหารการศึกษา

ส่วนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นนั้น มีแนวโน้มให้ใช้บัญชีเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนสามัญ

สำหรับแนวโน้มในการกำหนดระดับเงินเดือนของตำแหน่ง และการรับเงินเดือนของข้าราชการครู มีดังนี้

1) ตำแหน่งครู จะกำหนดระดับเงินเดือน และการรับเงินเดือนตามระดับเงินเดือนในบัญชีเงินเดือนของข้าราชการครู ซึ่งกำหนดตามระดับคุณภาพครู หรือระดับวิทยฐานะ ซึ่งมี 4 ระดับ คือ

1. ครูปฏิบัติการ
2. ครูชำนาญการ
3. ครูเชี่ยวชาญ และ
4. ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เริ่มเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู รับเงินเดือนในระดับครูปฏิบัติการ และกำหนดให้เลื่อนระดับเงินเดือนในระดับครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

2) ตำแหน่งซึ่งทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา

(1) ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะกำหนดให้รับเงินเดือนในบัญชีผู้บริหารสถานศึกษาใน 2 ระดับคือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา เริ่มต้นรับเงินเดือนในระดับผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ และกำหนดให้เลื่อนระดับเงินเดือนในระดับผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษได้ เป็นการเฉพาะราย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

(2) ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา จะกำหนดให้รับเงินเดือนในบัญชี ผู้บริหารสถานศึกษาใน 3 ระดับ คือ

1. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาชำนาญการ
2. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ
3. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา เริ่มต้นรับเงินเดือนในระดับผู้บริหารสถานศึกษาชำนาญการ และกำหนดให้เลื่อนระดับเงินเดือนในระดับผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษได้ เป็นการเฉพาะราย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

อนึ่ง ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนออีกแนวทางหนึ่งคือ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งครูทำหน้าที่โดยไม่กำหนดให้มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการเฉพาะ

3) ตำแหน่งซึ่งทำหน้าที่บริหารการศึกษา

(1) ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่ จะกำหนดให้รับเงินเดือนในบัญชีผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมี 2 ระดับ คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญ
2. ผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ เริ่มต้นรับเงินเดือนในระดับผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญ และผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษได้ เป็นการเฉพาะราย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

(2) ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ จะกำหนดให้รับเงินเดือนในบัญชีผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมี 3 ระดับ คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาชำนาญการ
2. ผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญ
3. ผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ เริ่มต้นรับเงินเดือนในระดับผู้บริหารการศึกษาชำนาญการ และกำหนดให้เลื่อนระดับเงินเดือนในระดับผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญ และผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษได้ เป็นการเฉพาะราย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

4) ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น

ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น โดยปกติเห็นควรให้รับเงินเดือน เช่นเดียวกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ยกเว้น ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ซึ่งถ้าหากมีความจำเป็นจะต้องมีตำแหน่งศึกษานิเทศก์ก็ควรกำหนดให้รับเงินเดือนใน 3 ระดับ คือ

1. ระดับครูชำนาญการ
2. ระดับครูเชี่ยวชาญ
3. ระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ

โดยให้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ เริ่มต้นรับเงินเดือนในระดับครูชำนาญการ และกำหนดให้เลื่อนระดับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษได้ เป็นการเฉพาะราย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด

2.4 แนวโน้มที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าของข้าราชการครู

แนวโน้มเกี่ยวกับความก้าวหน้าของข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะมีลักษณะสำคัญ คือ

1) ความก้าวหน้าในตำแหน่งครู

ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งครูนั้น จะเริ่มต้นบรรจุและรับเงินเดือนในระดับครูปฏิบัติการ และจะสามารถเลื่อนระดับเงินเดือนให้สูงขึ้นได้ เมื่อคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนดและผ่านการประเมินตามวิธีการที่องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู กำหนด โดยสามารถเลื่อนระดับเงินเดือนสูงสุดในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษในทุกคน

2) ความก้าวหน้าในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้ดำรงตำแหน่งครูสามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาได้ เนื่องจากจะมีข้อกำหนดว่า ผู้ที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษานั้น จะต้องมีการสอบการเป็นครูก่อน จึงพูดได้ว่า นอกจากครูจะสามารถมีความก้าวหน้าในการรับเงินเดือนในตำแหน่งครู ที่จะรับเงินเดือนในระดับสูงขึ้น จนถึงระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษแล้ว ครูสามารถย้าย หรือสมัครเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาก็ได้ ซึ่งตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะสามารถปรับให้รับเงินเดือนให้สูงขึ้นได้สูงสุดในระดับผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งจะรับเงินเดือนสูงสุด เท่ากันกับครูในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ

3) ความก้าวหน้าในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา

โดยผู้บริหารการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ หรือตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ จะต้องมีการสอบการดำรงตำแหน่งครูก่อน จึงถือว่าครูนอกจากจะสามารถมีความก้าวหน้าในการรับเงินเดือนในตำแหน่งครู ซึ่งรับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษแล้ว ก็สามารถมีความก้าวหน้าในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ หรือตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ได้ ซึ่งจะรับเงินเดือนสูงสุดในระดับผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับครูเชี่ยวชาญพิเศษ

4) ความก้าวหน้าในตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ในกรณีที่มีการกำหนดตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ก็จะต้องแต่งตั้งไปจากครู จึงกล่าวได้ว่าครูสามารถย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ได้ และผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์นี้ จะสามารถเลื่อนระดับเงินเดือนให้สูงสุดในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ เช่นเดียวกับกับผู้ดำรงตำแหน่งครู

5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งของบุคลากรอื่น

สำหรับตำแหน่งบุคลากรอื่น นอกจากจะมีความก้าวหน้าในสายงานของตน แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรอื่นจะสามารถย้ายไปดำรงตำแหน่งครูได้ด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในเรื่องความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นี้ จะกำหนดให้ครูรับเงินเดือนสูงสุดถึงระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งถือว่าเป็นเงินเดือนระดับสูงสุดของครู โดยตามแนวของบัญชีเงินเดือนครูนั้น จะกำหนดระดับสูงสุดของเงินเดือนครู ระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ เท่ากับเงินเดือนระดับสูงสุดของอันดับ (ระดับ) 11 ของเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ และในขณะเดียวกันผู้ดำรงตำแหน่งครู สามารถย้ายไปดำรงตำแหน่งและก้าวหน้าในสายงาน หรือตำแหน่งข้าราชการครูในตำแหน่งอื่น ๆ ได้อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ โดยจะได้รับเงินเดือนสูงสุดอยู่ในระดับเดียวกันด้วย

3. แนวโน้มในการกระจายอำนาจในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูสู่เขตพื้นที่การศึกษา

ดังที่กล่าวแล้วว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะมีองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยจะต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่ และสถานศึกษา ดังนั้น ในเรื่องของการพัฒนาทางก้าวหน้าในวิชาชีพครู ก็ควรจะกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาด้วย คือ

3.1 การประเมินเพื่อการเลื่อนระดับเงินเดือน องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล ควรจะกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยให้เขตพื้นที่มีอำนาจในการอนุมัติการปรับระดับเงินเดือนจากครูปฏิบัติการ เป็นครูชำนาญการ และครูเชี่ยวชาญได้ โดย ก.ค. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมิน และแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินให้แก่เขตพื้นที่ และ ก.ค. หรือในระดับองค์กรกลางนั้นประเมินเฉพาะเลื่อนระดับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ และผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ก.ค.อาจจะกระจายอำนาจไปให้เขตพื้นที่เป็นสำคัญตามความพร้อมก็ได้ เช่นในระยะ 3 ปีแรก ให้กระจายอำนาจไปให้เขตพื้นที่เฉพาะการประเมิน เพื่อปรับตำแหน่งครูระดับปฏิบัติการให้รับเงินเดือนในระดับครูชำนาญการก่อน และหลังจากนั้น ก็จะกระจายอำนาจให้ประเมินเพื่อปรับระดับเงินเดือนครูชำนาญการให้รับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญต่อไป

สำหรับสถานศึกษานั้น ควรจะมีบทบาทในการร่วมประเมินครูในสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้แก่ครูให้มากกว่าในปัจจุบัน

3.2 ในส่วนขององค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูนั้น นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการประเมิน เพื่อเลื่อนระดับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ หรือผู้บริหารการศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษแล้ว จะมีบทบาทอีก 2 ประการ คือ ประการแรกได้แก่ การวางระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการรักษาระดับคุณภาพของงานของครู ซึ่งอาจจะมีการตรวจสอบ และประเมินผลงานเป็นประจำ และสม่ำเสมอ รวมทั้งการประเมินศักยภาพภาพตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น ทุก 3 ปี หรือ

ทุก 5 ปี และประการที่ 2 ได้แก่ การวางระบบการส่งเสริมในการพัฒนาความ ก้าวหน้าแก่ข้าราชการครู ในสำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูสู่เขตพื้นที่ และสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้น ในเรื่องระบบความก้าวหน้าข้าราชการครู ก็จะต้องสอดคล้องกัน กล่าวคือ องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู จะต้องกระจายอำนาจในการประเมินเพื่อปรับความก้าวหน้า หรือระดับเงินเดือนของข้าราชการครูให้แก่เขตพื้นที่ ทั้งในระดับการปรับเงินเดือนในระดับครูปฏิบัติการให้รับเงินเดือนในระดับครูชำนาญการ และปรับเงินเดือนครูระดับชำนาญการให้รับเงินเดือนในระดับครูเชี่ยวชาญ องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู เพียงแต่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน และอาจแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินให้แก่เขตพื้นที่ และองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูต่อไปก็จะประเมินเพื่อปรับระดับเงินเดือนในระดับเชี่ยวชาญพิเศษเท่านั้น นอกจากนี้ ก็จะมีบทบาทในการวางระบบในการตรวจสอบการประเมิน และวางระบบในการส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ข้าราชการครูเป็นหลัก ทั้งนี้ ในส่วนของการปฏิบัตินั้น ถือว่ากระจายอำนาจให้แก่เขตพื้นที่ และสถานศึกษาเป็นสำคัญ
